

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyány utca Nr. 2

Art coli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMANIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

ad. Nr. 3291/910

Oficiile parohiali, cari n'au dat socoteală despre colecta întreprinsă în scopul ajutorării fraților nostri din comitatul Caraș-Severin, nenorociți prin furtuna și potopul, despre care am făcut pomenire prin circularul nostru Nrul de față sunt poftite a trimite la **administrațiunea casei consistoriale de aici**, dar fără amânare atât coala de colectă cât și suma dăruirilor adunate, ca astfel se putem încheia socoteala și să administrăm banii la destinațiunea lor.

Arad, 30 octomvrie (12 Nov.) 1910.

Joan J. Papp,
Episcop.

Omilie

la Dumineca XXIV d. Rusali

(Pentru popor)

(Luca c. 8 v. 41 56)

Iubiților creștini!

În s. evanghelie de astăzi ni se istorisesc două minuni, ale Mântuitorului nostru. Învierea ficei lui Iair și vindecarea unei femei bolnave de doisprezece ani. Două minuni, cari dovedesc puterea dumnezească a lui Isus în fața necrezătorilor și hulitorilor de D-zeu. Două minuni în cari vedem un bărbat de rang înalt cum vine și să smerește în fața Mântuitorului; o femeie bolnavă, care până atuncea credea că nu se va mai vindeca nici când, la vederea Mântuitorului fi crește inima de bucurie și nădăjduște că acesta o va mântui.

Iată acesta-i chipul năcazului care-l copleșește pe om în decursul acestei vieți pământești. De o parte un tată cu inima îndurerată pentru suferințele ficei sale, cum să sbate în toate părțile pentru ca să-i poată ajuta; de cealaltă o femeie trudită își cheltuie toată averea pentru boala, care o muncește de doisprezece ani. Nici unuia nu-i pot ajuta mijloacele pământești, nu le pot alina durerile, nu le pot picură un pic de nădejde în inimile lor însângerate. Cu toate

acestea nu-și perd nădejdea scăpării, au auzit de un Isus care ajută pe cei săraci, mângăie pe cei întristați vindecă pe cei bolnavi și luminează pe toți cei-ce să întorc cătră El; să grăbesc și ei să ceară ajutorul acestui binefăcător. Ajungând în fața Lui îi cuprinde sfiala; unul cade în genunchi și astfel îl roagă să-i între în casă, cealaltă nici nu îndrăznește să-l opăcească, să mulțamește și numai, cu aceia, că să atinge de haina Lui.

Acestea ni-le istorisește s. evanghelie de astăzi iubiți creștini și ca să le înțelegeți și mai bine vă rog să fiți cu luare aminte!

Zice s. evanghelie:

»Și iată a venit un bărbat căruia îi eră numele Iair și acela eră domn Sinagogei și căzând la picioarele lui Isus l-a rugat ca să între în casa lui. Că aveă numai o fică, ca de 12 ani și aceea mureă».

Vedeți iubiți creștini pe acest domn al Sinagogei — un boer mare la neamul jidovesc — cum vine și cade la picioarele lui Isus cerându-i ajutor. Acest Iair eră din rândul acelor, cari urau și prigoneau pe Mântuitorul nostru. Eră din ceata farizeilor și cu toate acestea el totuși vine și să umilește în fața aceluia, pe care — după exemplul semenilor săi — trebuia să-l urască. Ce l'a putut îndemna să se umilească în fața Mântuitorului? Nu alta decât năcazul, care a dat peste el, durerea, care îi sfășia inima pentru unica sa fică bolnavă pe patul de moarte. O unică fică a avut și aceia zăcea pe patul morții. Ce n'ar fi dat el ca să o poată scăpa? În sbuciumarea lui dureroasă însă nimeni nu'l mai poate ajuta, decât acest Isus, care are *»toată puterea în ceriu și pe pământ»*. Cu nădejdea că El este unicul, care îl mai poate ajuta și îi mai poate scăpa fica dela moarte vine și îl roagă să-i între în casă. Văzând Isus cu câtă nădejde și încredere îi cere ajutor; îl ascultă, intră în casa lui și după cum ne spune s. evanghelie de azi i-a înviat fica. Ce răsplată mai frumoasă i-a putut da Isus acestui boier mare și totuși atât de smerit și umilit.

Dar tu creștine ce faci când te ajunge vre-un năcaz? Faci tu ca acest Iair, ca acest boier,

te întorci către D-zeu cu inimă curată, cu deplină nădejde și cu umilință ca să-i ceri mila și îndurarea? Îți pui toată nădejdea în D-zeu, când vezi că cele pământești ți-s zadarnice.

Să aruncăm o scurtă privire asupra vieții noastre de toate zilele și să vedem întru cât ne apropiem noi de acest Iair. Ești afară la câmp în puterea lucrului, pe neașteptate vine o furtună cu ploaie și-ți udă bucatele, sau într'alt loc tot în decursul lucrului ți-se schilevă o vită, ți-se strică ceva la car: niște întâmplări așa de neînsemnate, cu cari te întâlnești în tot locul și cari totuși is deajuns ca să-ți tulbure mintea, să-ți deslege mурdăria limbii, ca să mурdărești cu sudalmele cele mai înfiorătoare numele cel sfânt al Domnului. Vezi creștine în ce mурdărie sufletească zaci tu. Un Iair boier mare, dar cu o iubire și mai mare față de fca sa bolnavă, cu o nădejde fără margini în ajutorul lui D-zeu, își pleacă cu smerenie genunchii înaintea lui Isus și cere milă și îndurare; tu injuri și blăstemi, pentru simpla întâmplare că ți-s'a stricat ceva la car. O minte întunecată, suflet trândav și inimă nesimțitoare nu ști tu oare că *»batjocura și sudalma celor trufași ca leul va pândi asupra lor«*.

Să nu te miri atuncea, dacă țarina nū-ți va rodi, dacă boalele se vor încuibă în casa ta și în vitele tale, dacă neputința și năcazul să va sălășlul întru toate ale tale. De toate acestea tu te învrednicești prin purtarea ta neomenească cu bajocura și hula de D-zeu ieșite din gura ta.

Dar când dă vre-un năcaz și mai mare peste tine ce faci? Atunci te plângi, te tângui și dacă ți-se pare că nu mai e scăpare pentru tine îți perzi și nădejdea în D-zeu, Aicea îți areți toată slăbiciunea firii tale neputincioase. Nu iubite creștine nu-ți perde nădejdea vină neîncetat în acest sfânt lăcaș și-ți pleacă ca și acest Iair cu smerenie genunchii înaintea Domnului, roagă-l neîntrerupt căci *»rugăciunea celui umilit nori va pătrunde.«*

Zice s. evanghelie mai departe:

»Iară când mergea el impresurau popoarele. Și o muiere fiind în scurgerea sângelui de doisprezece ani, care cheltui-se la doftori toată avuția sa și nici dela unul nu a putut să se vindece. Și apropiindu-se din dos s'a atins de poala hainei lui și îndată și a stătut curgerea sângelui.«

Vedeți cât eră de setoasă lumea de atuncea de învățături, cât eră de đornică de sfaturi înțelepte izvoară de bunătăți. Cum îl urmărea și impresură mulțimea de popor, cu dorința ca să asculte învățăturile din însăși gura lui mântuitoare. Va zice cineva dăpoi că și astăzi l-ar urmări tot așa dacă ar veni între noi. O creștine cât de nesocotit vorbești! Au n'a lăsat biserica mireasa Lui adevărată în mijlocul nostru, ca lo-

coțiitoare a Lui? De ce nu-o urmărești? De ce nu-o cercetezi?

Și în mulțimea ceea de popor iată o femeie neputincioasă, trudită, dar smerită și credincioasă, pe care o muncea o boală de doisprezece ani. Toată averea și-o cheltuisese și totuși nu s'a putut vindeca. Văzând ea pe Isus care dejă până atunci a vindecat o mulțime de bolnavi, ar dori să-l roage să o vindece și pe ea. Nu îndrăznește smerenia ei față de acest Isus e așa de mare încât nu cutează nici să stea în fața Lui da decum să-l opăcească. Doamne câtă cinste în înfățișarea ei umilită! Își inchipuie că baremi de sar putea atinge de haina Lui dzeească, atunci totuși s'ar vindeca. Se imbulzește printre mulțime, să apropie cu frică, dar cu credință tare, să atinge de poala hainei și în acel moment s'a și vindecat. Isus o simțise când se atinse de El. Ca atotștiutor știuse și gându-l cu care s'a apropiat. De aceea când ea abia după a doua întrebare mărturisește dorința ce a avut-o îi zice Isus: *»Îndrăznește fică credința ta te-a mântuit mergi în pace«*. A crezut că o singură atingere de haina Lui o poate mântui și credința aceasta a fost răsplătită cu deplină însănătoșare. Pentru ce? Pentru că credința ei a fost fără șovăire!

Câte boale sunt și astăzi, cari nu se pot lecu cu mijloace omenești. Acestea însă iubiți creștini nu-s boale trupesti pe cari medicii — multămită tot lui D-zeu care le-a luminat mintea — le pot vindeca cu știința lor; aceste cum zic sunt boale sufletești pe cari numai duhul d-zeesc al învățăturilor creștine le pot vindeca. O astfel de boală care îți imbolnăvește firea este de pildă defăimarea, care ca o lepră inveninează limba pe care D-zeu a dat-o omului ca mijloc de a să înțelege cu semenul său. Defăimarea face din acest dar al lui D-zeu un instrument al diavolului. Precum diavolul a cărtit în contra lui D-zeu, tot astfel și defăimătorul va cărti, va vorbi de rău pe cei buni, va tăgădui adevărul și va călca dreptatea. O altă asemenea este mânia care ca și o haină mурdară acopere cele bune ale sufletului și dând frâu liber celor rele le ațăță și le cănește. Aicea îi nemernicia omului fără judecată, el să mânia ba stă adeseori să turbeze pentru orice nu iar plăcea; nu vede răbdarea lui D-zeu, care suferă și pe celce îl suduie și mурdărește. De ce nu iei învățatură creștine?

O mulțime de boale de acestea zac în sufletul celui îndepărtat de maica noastră biserică, care s'ar îngriji de el întocmai ca și o mamă, cu sfaturi și învățături.

Păcătosul de el să înstrăinează și nu vine aicea să primească leacul vindecător ieșit din însăși gura Mântuitorului nostru. Nu vine să asculte sfatul care l'ar scăpa de ghiarale boalelor încuibate în sufletul lui, cari iau încătușat

și voința de a să mai desbăeră de ele. Vină creștine baremi adus de altul dacă tu însuși nu ești în stare, vină și ascultă glasul mântuitor.

Zice s. evanghelie mai departe :

» Încă grăind el venit-a oare carele dela mai marele Sinagogei zicând lui : că a murit fica ta nu supără pe învățătorul. Iară Isus auzind a răspuns lui nu te teme numai crede și se va mântui.... Și plângeau toți și, să tânguiiau pentru dânsa, iară el a zis nu plângeți că n'a murit ci doarme. Și-și băteau joc de el știind că a murit. Iară el scoțind pe toți afară și apucându-o de mână a strigat zicând : fecioară scoală. Și s'a întors duhul ei și s'a sculat îndată«....

Iată și în mulțimea aceasta câțiva hulitori și batjocoritori, cari își bat joc de Isus când mângăie pe cei întristați. O voi smintiților cari nu înțelegeți puterea lui D-zeu și nu simțiți durerea celui ce suferă. O voi păgânilor cari n'ați crescut în brațele mulcomitoare ale bisericii și n'a-ți gustat din duhul ei dătător de viață voi a-ți putut cârți; dar acestora cari cârtesc în zilele noastre cum le va iertă Domnul?

Cunoașteți iubiți creștini și pe acei rătăciți cari își bat joc de cele bisericesti. Ei nu cunosc puterea celor sfinte nu înțeleg alinarea ce ț-o poate da biserica ca cu mijloacele ei în timp de grea urgie, de aceea cârtesc. Nu vă lăsați ademiniți de clevetirile viclene ale acestora, credeți și mai departe cu statornicie în cele ce vă propune biserica, căci vedeți că și Mântuitorul nu a luat în samă bajocura aceloră, ci apucând fica de mână i-a zis *»fecioară scoală«*.

Când vei sta să te uiți în gura ori și cui, să ascuți de ori și cine, atunci va fi vai și amar de tine; căci unul te-va chema în stânga, celalalt în dreapta, unul te-va mână înainte, celalalt te-va trage înapoi; iar tu între atâția sfătuitori vei sta buimăcit, aplecat mai mult spre rău, decât spre bine căci doar așa ț-e firea. Dar ca să nu ajungi în aceasta apăceală ispititoare n'ai decât să ascuți de sfătuitorul ce-l mai chemat ați da sfaturi pentru viață, de biserică care nu te va îndemna nici în stânga, nici în dreapta, nici înapoi nu te va trage; ci te va mână înainte spre D-zeu izvorul a tot binele.

Vină iubite creștine și cercetează sfânta biserică, vină cu smerenia lui Iair și îți pleacă genunchii tăi înaintea altarului. Vină cu umilința și sfiala acestei femei bolnave te retrage la o parte și te atinge și tu de duhul evangheliei, primește sfaturile ce ți-le pune înainte, căci *»mântuirea este întru mult sfat«* zice înțeleptul Solomon. Crede și nădăjduște, că atuncea te vei mântui și tu de boalele tale: Mântuitorul îți va zice și ție *»îndrăznește credința ta te-a mântuit;«*

iar tu însuși vei lauda mărirea și puterea Dzeirii acum și pururea și în veci vecilor Amin.

Ioan A. Neacșa.
stud. teolog an. al III.

Sfîntirea bisericii din F. Varșand.

F. Varșandul, o comună mixtă divizată în români și unguri reformați și romano-catolici, are circa 900 suflete românești și ortodoxe. Aici nu este frază nici românismul nici ortodoxia ci sunt în puterea cuvântului oameni cari țin la legea și limba lor străbună. Se și bucură de binecuvântarea lui Dumnezeu, căci sunt oameni în stare bună, cari în frica lui Dumnezeu își chivernisesc cu spor avutul lor. Meritul de căpetenie pentru acest duh ce stăpânește în F. Varșand este în prima linie a blândului și înțeleptului preot Ioan Popoviciu, tipul preotului după rânduiala lui Melchisedec.

În ziua sfinților Arhangheli a plecat P. S. D. episcop diecezan Ioan I. Papp la a treizecea sfințire de biserică decând este episcop, însoțit de protosincelul R. Ciorogariu, asesor. protop. Dr. G. Ciuhandu și diaconii Cornel Lazar și Dr. Lazar Iacob. La gara din St. Ana au fost întâmpinați de protopopul cereual Mihaiu Lucața și de protopretorele Cornel Novac precum și la marginea comunei de clerul și poporul din Comlăuș.

La hotarul F. Varșandului sprinteni călăreți în fruntea unui tren de trăsuri a luat în primire pe marile oaspe și l-au dus în comună, unde a descălecat în casa părintelui Ioan Popoviciu.

Biserica și curtea ei a fost tixită de popor din comună și din prejur, care a ascultat cu evlavie înălțătorul serviciu al sfințirii bisericii. La sfârșitul sf. Liturghii P. S. a rostit cuvântul arhieresc în care sa arătat vițiul care bântue viața poporului nostru rural. Credincioșii au ascultat ca și pironiți adevărurile ce i-să desfășurau și cari sigur vor lăsa brază de îndreptare în inimile lor.

La reînnoțire a venit prin partea ungurească din F. Varșand care a onorat trecerea episcopului nostru prin luminarea ferestrelor. Tot aceasta surprindere ne-a așteptat și în Comlăuș unde asemenea au fost luminate străzile prin cari a trecut episcopul nostru.

Așa s'a petrecut festivalul sfințirii de biserică. Nu putem însă încheia fără a releva antecedentele acestei sfințiri!

De zidire, adecă de biserică frumoasă, s'au apucat în anul 1859, de pe fundament șubred, și așa surpându-se, nu mai era chip de a o susține prin reparări, dreptce a trebuit se o demoleze așa a ajuns F. Varșandul să zidească în 40 ani două bisericii Dar ce faceă altă comună mai slabă?

Am dori să servească acest caz de memento acelor comune parohiale cari fac de capul lor zidirile bisericesti și școlare fără a aștepta cenzurarea planurilor fără a supraveghea materialul ce să clădește în fundament și pereți. Lucrurile aceste de regulă să fac în graba mare, mănate de chibzuirile întreprinzătorilor și așa adeseori ne pomenim cu ele nesuccese ori cu ziduri surpate.

Fie de învățătură cazul din F. Varșand pentru toți cei ce zidesc biserici și școli.

Învățământul limbii materne în școala populară.

— Articol polemice. —

(Urmare.)

Tot de aici provine, că dl. P. F. D. neînțelegând cele scrise de mine în revista „Reuniunea,” măcar a avut destul timp de aprofundare — și punându-se pe punctul de vedere al ipotezelor, îmi atribuie, că iau lucrul deantorsele privind eu mijlocul drept scop.

Fiecare om de școală e în curat cu aceea, că la prima vedere fiecare obiect de învățământ e privit sau luat ca scop, pe când de fapt atunci când asimilăm materia fiecărei discipline în sufletul și inima elevului te pomenești, că toate acelea sunt mijloace cu ajutorul cărora stăruiești să ajungi la treapta sau etapa, care duce la desăvârșire sau perfecționare.

Evident deci, că dl. P. F. D. a luat lucrul „deantorsele” confundându-se în bagateluri, ce le știe și un dascăl începător, iar din atari dezorientări în materie, cu adevărat nu ne alegem decât cu fraze goale.

Ca dl. P. F. D. să mă convingă, că metoda limbii materne pe lângă care eu pledez nu e superior față de cel urmat de d-sa, zice: „Să arate dl. I. Crișianu cu dovezi pipăibile, că intradevăr dacă elevul nu învață subiect, predicat, atribut, complement drept, nedrept, determinațiune circumstanțială de loc, timp etc. atunci nu va putea ști să scrie corect și nici să vorbiască.”

Argumentarea pentru mine e foarte ușoară întrucât argumentul cel mai puternic mi-l dă însuși dl. P. F. D. Iată-l!

„Dacă vin după olaltă mai multe substantive, pronume, adiective, numerale în acele caz între ele se pune virgula; se mai pune virgula și atunci când vin după olaltă mai multe verbe.”

Tot dl. P. F. D. ne spune, că după părțile de zicere, regula e mai simplă zicând: „Dacă vin după olaltă mai multe părți de zicere de acelaș fel, între ele se pune virgula.”

Pe când regula din urmă e una, limpede și unitară, care-ți dă adevărata direcție în deprinderea unei scrieri corecte (la folosirea virgulei) pe atunci cealaltă numai în formă e una, căci în fond e ridicată la pătrat și cub.

Ori spus mai pe șleau, atunci când obvin în scriere lângă olaltă mai multe substantive ai să bagi în capul fraged al băieților una regulă; când vin lângă olaltă mai multe adiective una regulă; când vin lângă olaltă mai multe pronume, una regulă; când vin lângă olaltă mai multe numerale, una regulă și așa mai știe bunul Dumnezeu câte reguli. De sigur atâtea reguli vor fi trebuind câte părți de vorbire sunt.

Cu atâtea reguli ai cugetă că nu mai poți întipini nici o greutate în scriere.

Totul însă e aparență înșelătoare. Regulele d-lui P. F. D. se dau de mal cât ce voiești să ajungi la generalizare.

Spre a nu mi-se face imputare, că caut nod în papură; voi opune o zicere din reflexiunile dlui P. F. D.

Aceea zicere este: „Să arate dl. C. că dacă elevul nu învață subiect, predicat, complement, drept, determinațiune circumstanțială de loc etc. nu va știe să scrie corect...”

Acum conform procedurii întreb pe dl. P. F. D. că le expresiunile: determinațiune circumstanțială de loc, și complement drept, cuvintele: *circumstanțială, de loc și drept*, cum se potrivește cu regula, deoarece

acestea cuvinte, ce-i drept sunt părți de vorbire, dar sunt cu totul deosebite de acelea lângă cari se află așezate în zicere și ca atari nu vor produce oare nedumeriri sau încurcături în capul băieților?

Să zicem că dl. P. F. D. ese din acest impas.

Dar atunci, cum vei explica sau mai bine aplica regula d-tale de pildă la zicerea: *Negru, departe, prin, iar, și, of, sunt cuvinte.*

Așa e dl. P. F. D. că: *negru* (ca vorbire) e *adiectiv*; *departe* e adverb de loc; *prin* e *prepoziție*; *iar* e *conjecție* și *of* e *interjecțiune*.

Să lăsăm acum numai pe celea 3 cuvinte! Fiecare, ca parte de vorbire e deosebit de celalalt, va să zică adiectivul nu e adverb, adverbul nu e prepoziție etc. și totuși trebuie să punem virgulă între ele, până când după regula dlui P. F. D. ar fi să fim scutiți de aceasta pierdere de vreme.

Ce vei face acum cu regula dlui P. F. D.???

Dacă dl. P. F. D. îmi va argumenta cu dovezi pipăibile, că o atare încurcăală poate obveni și atunci când aplicăm regula: Când după olaltă's mai multe părți de zicere de acelaș fel între ele se pune virgula, zic dacă mi va putea adeveri, sunt dispus a face amendă onorabilă față de tot ce am scris în această materie și tot atunci se va confirma și expunerea dlui P. F. D. că adecă elevul va ști scrie și vorbi corect și fără a cunoaște părțile de zicere fie principale ori secundare.

„Curioasă e și știința aceea gramaticală și de limbă carea îl face pe dl. Crișian să nu poată predă elevilor substantivul, până a nu fi predat mai întâiu subiectul zice dl. P. F. D. și iarăș: continuă. „Și iată că după atata vorbă, totuși o spune dl. Crișian categoric, că de geaba vom cunoaște flexiunea aceluia, rolul în formarea zicerilor tot nu ne vom ști nici unul pune ideile pe hârtie.”

La acestea numai atata reflectez că „curiositatea” dlui P. F. D. provine de acolo, că — cum am mai spus-o — d-sa deși nu e om începător în dascălie — totuș nici până azi nu s'a avântat la atata, ca să știe și cunoască exigențele metodice — moderne și de limbă pe baza cărora e compus un manual de gramatică pentru școala elementară.

La citația a doua pe carea dl. F. F. D. n'a înțeles-o și nici nu o poate înțelege — judecând din cunoștințele gramaticale palide desfășurate de d-sa — nu-i pot da decât acelaș răspuns.

Înainte de a trece mai departe, cer scuzele M. On. Redacțiunii, a onoraților cetitori și a acelora pe cari cauza îi privește mai deaproape că d'aci încolo, trebuie să discutăm și atari lucruri, cari în modul relevat dar cu totul exagerat, dl. P. F. D. lasă o umbră un vâl, ce — indirect — deroagă nimbului și cunoștințelor dascălilor și în special dlui P. F. D. — mai tare.

Ca dl. P. F. D. să-și mai descarce din amarul ce-l are față de partea sintactică a gramaticii și ea pe de o parte să mă aducă și pe mine în poziția d-sale se pune și-mi înșiră mai multe ziceri întrebând cu emfază: „Ce parte de zicere e *cu propunerea limbii materne* obvenită în propoziția: Cu regret constat, că pe aceasta cale a apucat și dl. g-n *cu propunerea limbii materne.*”

Emfaza dlui P. F. D. însă iute se spulberă, căci iarăș întrebă: „... între ce fel de coelemente sau determinațiuni va fi numărată (numita parte de zicere?)”

Judecând din întrebările puse, pare evident, că dl. P. F. D. — pe lângă toată știința neogramaticală de care dispune — nu e în stare să analizeze, că expresiunea: *propunerea limbii materne*, ce parte de zi-

cere e, deoarece dacă ar fi în curat cu lucrul, era cu totul eschis, ca să pomenească și despre delimitații cu cari subverzanta parte de zicere n'are nici o legătură.

Și fiindcă dl P. F. D. prin zicerile semnalate de d-sa, voiește a-mi pune la probă sau încercare cunoștințele mele gramaticale — bucuos îi stau la dispoziție și îi fac plăcerea analizându-i întreg complexul de ziceri:

ad 1. *Cu regret constat, că pe aceasta cale a apucat și dl g-n cu propunerea limbei materne.*

Aceasta este zicere compusă, deoarece este formată din două ziceri. Prima este: *Cu regret constat.* A doua: *Pē aceasta cale a apucat și dl g-n cu propunerea limbei materne.*

Aceasta zicere este compusă prin subordonare, fiindcă zicerea a doua e pendentă dela cea dintâi, va să zică e secundară. Principala este: *Cu regret constat.* După aceasta analiză întrebăm: Ce constat cu regret? Răspundem: Că pe aceasta cale a apucat și dl g-n cu propunerea limbei materne. Prezenta zicere deci este secundară completivă directă.

Predicatul principalei este: *constat*, iar subiectul: *eu*. În secundară predicatul este: *a apucat*, subiectul: *g-n*. *Cu regret* e determinațiune circumstanțială de mod. *Pe aceasta cale*, e determinațiune circumstanțială de loc, căci arată locul sau direcțiunea, răspunzând la întrebarea: în ce parte în cotro a apucat g-n? *dl* (domnul) e atribut (îngă g-n). *Cu propunerea limbei materne*, este complement (obiect) nedrept deoarece răspunde la întrebarea: Cu ce a apucat g-n pe aceasta cale? Că este conjuncție subordinatoare. Și e conjuncție coordinatoare. *Deci vouă fi știind analiza ad. 2.* Pe atunci cuvintele izolate ca murmură zăăie etc. valorau respective se înțelegea sub ele, cât se înțelege azi sub desfășurarea subiectului unui roman etc.

Că să nu pierdem atâta timp cu analiza minuțioasă a zicerilor le urmăresc — aflu de bine și cred de deajuns, ca să lămuresc resp. răspund numai la somarea, ce mi-o face dl P. F. D.

Relativ la zicerea din punct 2, dl P. F. D. întrebă: Oare ce parte de zicere va fi: *sub ele* și: *sub desfășurarea?*

Răspuns: *ambele sunt complemente* (obiect) *nedrepte*, deoarece conform construcției zicerii întrebăm: Cât se înțelege azi sub desfășurarea subiectului etc. sub ce? prin ce se înțelege (valoarea)? Răspund: sub ele (cuvinte). Tot așa întrebăm cu partea I după a II (a zicerii care e subordonate comparativă.)

ad. 3. Pe calul acesta am dat 300 cor. „Oare“ *Pe calul acesta*, e determinațiune circumstanțială va putea fi;” întrebă dl P. F. D.

Cu aceasta întrebare dl P. F. D. iarăși a dat mai mult cu o dovadă că de fel nu e acasă în analiza gramaticală chiar nici la ziceri ușoare.

„Pe calul acesta“ dle P. F. D. nu e nici un fel de determinațiune, ci e și aceasta complement (obiect) nedrept, urmat de atribut (acesta). La acest adevăr ușor ajungem punând întrebarea: Pe ce sau în prețul ce am dat 300 cor?

ad 4. Nu e frumos dela tine. „Dela tine“, ce parte de zicere e? întrebă dl P. F. D. Mai întâi constat, că aceasta nu e zicere complectă. Ca să-i aflăm înțelesul întreb: Ce nu e frumos dela tine? Răspund: Că nu vești (de pildă). Ca atare (completată) e subordonată subiectivă, iar „dela tine“ în ori care caz e complement (obiect) *nedrept*, căci întrebăm: Dela cine nu e frumos să nu învață?

ad 5. Taiu pâne cu cuțitul. „Ce parte de zicere e, întrebă iarăși dl P. F. D.

Răspund: Cu cuțitul e determinațiune circumstanțială de mod, pentru că arătându-se felul sau modul tăierii pâinii întreb: Cu ce, cum taiu pânea? (A nu se confundă înțelegerea acesteia de ex. cu zicerea: Eu țin cu Petru, unde: cu Petru e obiect nedrept).

ad 6. Mânânc lapte cu mămăligă. „Ce e cu mămăliga? zice dl P. F. D.

Răspund: *cu mămăliga*, ce parte de zicere e iarăși *determinațiune circumstanțială de mod*, deoarece răspunde la întrebarea „Cum, în ce mod mânânc mămăliga (cu lapte, laptoasă, cum ai zice).

ad 7. Aceasta însemnează, că concepțiunile, ideile și diferitele acțiuni ale sufletului își au baza de afirmare în cuvinte*) etc.

„Între: *concepțiunile* și *ideile* am pusă virgula oare pentru ce? ce părți de acelaș fel e concepțiunile și ideile?“ mai întrebă dl P. F. D.

Zicerea aceasta anume am pus-o la fine deoarece se raportează mai ales la ortografie.

Deci la întrebare răspund: Între *concepțiunile* și *ideile* am pus virgula conform regulii gramaticale: Când vin după o altă mai multe părți de zicere de acelaș fel, între ele se pune virgula.

Numitele părți de zicere de acelaș fel (concepțiunile și ideile) sunt subiecte din zicerea a doua: *că concepțiunile etc.* Dacă pe dl P. F. D. acest răspuns nu-l satisface, bucuos îi stau la dispoziție și cu alte lămuriri.

Pentru orientare, am să spun dlui P. F. D. că zicerile din punctele: 3, 4, 5 și 6 le-au analizat, respective deslegat elevii mei din cl. IV—V.

Din totul apare evident, că lucrul nu e așa negru după cum l-a zugrăvit dl P. F. D.

Dascălul modern: dascălul, carele e om la locul său. În școală, cetește și studiază continuu, e absolut eschis, ca de pildă în știința gramaticală, întru cât, cer referințele vieții, repet: e absolut eschis, ca să întimpine greutățile, ce cu așa îngrijorare le spune dl P. F. D.

Față de dl P. F. D. mulți colegi au avut frumoase iluzii, dar acestea toate se nimicesc, căci iată pe ce bază mai pledează dl P. F. D. pentru argumentarea d-sale:

„Trebuie să recunoaștem, că luând orice carte de cetire, să analizăm sintactice din ori care bucată ne pomenim, că tot al doilea ori treilea cuvânt nu știm ce parte de zicere e!!

Adecă cum ai zice: Oameni buni! Ce mai prostiți băieții cu predicat, subiect și alte „părți de acelaș fel,“ că vedeți nici dascălul sârmanul nu le știe!

Nu este aceasta o exagerație?

Și acum, luând în conziderare procedura și argumentarea unilaterală a dlui P. F. D. în adevăr se ivește întrebarea, că mai are înțeles să pierdem vremea cu discuțiunea?

I. Crișianu.

Viața unei mame credincioase.

Anastasia Șaguna, mama mitropolitului Andreiu.

(Urmare și fine.)

XI.

Aici se curmă drama familiară, care îngrozise atât de mult între anii 1814—1816 inima Anastasiei și o va fi sbuciumat și mai târziu, în toată curgerea celor 12 ani, cât timp și-a știut pe scumpul ei Anastasiu ca fiind, oficial, de altă lege decât dânsa.

*) Corect: nu în cuvinte. Așa am scris eu dle P. F. D. în foaia „Reuniunea“.

Se cuvine să accentuăm cu toată stăruința meritul deosebit al acestei femei, pe care neamul românesc și sfânta noastră biserică strămoșească va trebui să o așeze de acum înainte în șirul celor mai luminoase icoane de femei și mame române, din trecut. Împreună cu a acestora și amintirea Anastasiei trebuie păstrată și venerată cu sfințenie. Căci fără rolul ei de veghe neadormită, fără îngrijirea ei de inger păzitor, e întrebare, dacă biserica română, ortodoxă-răsăriteană din Ardeal ar fi putut să aibă între cărmuitorii săi un mitropolit mare ca Șaguna. S'ar fi putut prea lesne, să-l piardă pentru totdeauna, după ce cu sila fusese trecut din copilărie la catolicismul stăpânitor, care timp de mai multe secole au luat Românii ardeleni mulți bărbați de valoare, le-au smuls destule talente, lăsându-i orfani de ceie prin iscusința minții și prin mărimea inimii ar fi putut să dea traiului lor chinuit din trecut forma superioară a unei vieți sufletești mai dezvoltate.

Ar fi fost pentru catolicism un câștig însemnat desigur, dar pentru biserica noastră strămoșească o nespasă pierdere, dacă o soartă vitreagă ar fi voit să o lipsească de acest mare binefăcător, pe care catolicii voră să-l smulgă cu sila în persoana lui Șaguna. Și, fără el unde ar stă biserica națională-română din Ardeal astăzi? Dacă ar fi lipsit lucrarea mântuitoare a acestui arhieru „puternic în faptă și în cuvânt“, cine ar mai fi putut „goni pe cei fărădelege, certându-i“, cine ar fi putut să adune „pe cei risipiți pieirii“, să-i organizeze și conducă la limanul izbăvirii? Anevoie s'ar fi putut afla altul, în stare să îndeplinească în mod atât de strălucit o misiune istorică, religioasă, culturală și politică așa de însemnată, cum a fost a arhierului Șaguna.

Amintirea recunoscătoare va trebui deci să pună icoana acestei mame credincioase și eroice, care a fost Anastasia Șaguna, alături ori chiar mai presus de a vestitei Doamne Despina, soția lui Neagoe Basarab. Căci dacă aceasta a fost creștină bună și mamă duioasă, tot asemenea eră și Anastasia. Dacă legenda ne spune despre Despina, că sentimentul ei religios eră atât de adânc și puternic, încât a fost în stare a se lipsi de podoabele și scumpeturile sale, numai ca să facă posibilă punerea sub coperiș a mănăstirii dela Argeș, în schimb despre Anastasia faptele ei și mărturiile istorice ne dau cea mai frumoasă și sigură dovadă, că și-a jertfit toată tihna vieții, și-a pus tot sufletul, ca să salveze pe seama bisericii ortodoxe-române pe frul său, care aveă să înceapă și să ducă la bun sfârșit opera de organizare și desrobire a acestei sfinte biserici și a credincioșilor ei, încătușați de veacuri.

XII.

Ziua de 29 decembrie 1826, când a declarat Șaguna cu toată hotărârea dorința sa de a se întoarce în sânul bisericii strămoșești este tot atât de memorabilă ca și ziua nașterii lui (20 decembrie 1808).— Declarația latinească scrisă de el în această zi nu are numai o importanță biografică, ci și una religioasă-națională, întrucât printr'ansa, după ce în decurs de aproape 2 ani se împliniră toate formalitățile birocratice seci și oșoitoare, autorul este redat, acum definitiv și în mod oficial, Bisericii strămoșești, căreia își va închină toată munca vieții și întreg restul zilelor sale.

De acum înainte soarta lui e aproape hotărâtă, schimbându-se spre bine și rămânând statornică în această întorsătură.

Rugăciunile neîntrerupte ale Anastasiei n'au rămas fără ascultare, căci pentru sufletele bune și evla-

vioase a lăsat Dumnezeu bucuria izbănzii. Țesătura یتelloarele rele asupra copiilor ei, o vede acum căzând destrămată. În sufletul ei ușurat încep să răsără nădejdi mari, mai ales cu privire la viitorul talentului său Anastasiu, nădejdi, pe cari acesta în laborioasa și strălucita sa carieră de mai târziu nu numai le-a împlinit, ci a și trecut, probabil, departe peste marginile lor. Căci ursitoarele bune, luându-l acum în paza lor, au început a-i toarce cu iscusință firul vieții. Și l-au tors meru și cu spor, până când acesta a început a se împleni și înodă cu firele vieții noastre naționale-bisericești ca un fir al Ariadnei, menit să arate cărările de scăpare, pe cari înaintând românimea ardeleană a izbutit să iasă din labirintul întunecimei și sclăviei seculare, și să-și îndrepte destinele spre un viitor mai bun, pe care după atâtea veacuri de patimi și asupriri îl merită acum cu prisosință. — Și purtarea copiilor mai mari, a lui Evreța și a Ecaterinei mângăiau în măsură însemnată văduvia Anastasiei. Dar inima ei săltă de bucurie, când vedeă din zi în zi deșteptăciunea, cuviința, ascultarea și sporul, ce îl făcea iubitul ei Anastasiu în învățăturile cele mai înalte și mai grele.

După terminarea studiilor universitare, în anul 1829, Anastasiu Șaguna, urmându-și indemnul inimii, dar desigur ascultând și de sfatul mamei sale, pleacă la Vârșeț, ca să învețe teologia, să se facă cu vremea slujitorul acelei biserici și credințe a lui Hristos, pentru care s'a luptat cu o îndărătnicie atât de sfântă statornică sa mamă, Anastasia.

Aci fu primit în casa episcopului Maxim Manuilovici, care eră și el Român de origine și cu bune sentimente românești. Studiile teologice le isprăvi repede și cu rezultat strălucit. Prin deșteptăciunea și frumoasele sale cunoștințe s'a distins atât de mult printre colegii și chiar profesorii săi, încât cum a isprăvit cursul teologic din Vârșeț, mitropolitul sârbesc de pe atunci, Stefan Stratimirovici îndată l-a și chemat ca profesor de teologie la Carloviț, unde pe lângă profesură aveă să împlinească și slujba de secretar al mitropolitului.

Și din Vârșeț, ca și din Carloviț scria adeseori bunei sale mame, Anastasia, totdeauna în cuvinte pline de mângăiere, de dragoste și recunoștință fiască.

Tocmai când eră de 25 de ani, — vârsta patimilor, — s'a hotărât se renunțe la plăcerile ispititoare, pe cari vieța le imbie cu prisosință mai ales unui tânăr înzestrat cu atât de frumoase însușiri trușești și sufletești, cum eră Anastasiu Șaguna.

Ca să nu-l poată copleși valurile lumești și „desmerdările cele grele de purtat“, ca să-și poată pune toate puterile în slujba cea sfântă a bisericii și a credinții strămoșești, în 1 noiembrie 1833 a intrat în cinul călugăresc, luându-și în călugărie numele de Andreiu, adecă „întăiu chematul“.

În pasul acesta însemnat l-au însoțit, pe lângă binecuvântarea mamei sale, credința puternică într'un ideal religios-național și convingerea, că numai pe această cale, renunțând adecă la plăcerile lumești trecătoare, va puteă să îndeplinească chemarea cea sfântă a vieții sale.

De mare însemnatate este și numele, pe care Șaguna și l-a ales în călugărie.

Ceice se hotăresc a face pasul acesta nu numai de dragul de a fi călugări și a rămâne, între zidurile vreunei mănăstiri, la adăpost de luptele și amărăciunile vieții sbuciumate, ci fiindcă se simt chemați, — ca tocmai în haina călugărească, îmbrăcați ca „cu zeaua

dreptății și cu pavăza credinții", — să pășească pe arena luptelor aprinse ale neamului și bisericii lor, nu vor lua la întâmplare orice nume călugăresc, ci își vor alege unul în legătură cu țanța vieții lor și care să arate încâtva scopul acestei vieți.

Astfel socotim, că Șaguna, — care în toate lucrările sale căută mai ales legătura cu vechimea cea bună și frumoasă a vremilor apostolești, — când și-a ales numele Andreiu se va fi gândit la apostolul cu acelaș nume, despre care cărțile cele vechi ne spun, că a propovăduit el, cel dintâiu, cuvântul Evangheliei în aceste părți răsăritene, ajunse mai târziu în stăpânirea neamului nostru.

Și sburând cu gândul pe aripa frumoaselor sale speranțe, tânărul de 25 de ani va fi întrezărit atunci, ca într'o licărire îndepărtată a viitorului, lumina de vrajă, ce avea să împodobească, odată și odată, în amintirea recunoscătoare a unui întreg popor, acest nume de o îndoită însemnătate: creștinească și românească!

*

Evlavioasa Anastasia își simțea acum inima plină de secerișul celei mai curate bucurii, văzând pe iubitul său fiu, călugărul Andreiu închinat cu întreagă ființa și viața sa bisericii strămoșești, pe seama căreia izbutise a-l salva, prin lupte atât de grele pentru ea, dar frumoase și înălțătoare pentru toți ceice vor să înțeleagă sfințenia lor.

În vârsta de 51 de ani, cu sufletul împăcat se mută virtuoasa Anastasia la cele vecinice și fii înmormântată în ziua de 17 ianuarie 1836 de vestitul preot Ioan Teodorovici în cimiterul „Kerepesi" din Pesta, în cripta familiei Grabovsky de Apadia, unde peste câțiva ani se sălășluiră și rămășițele pământești ale lui Evreta și ale Ecaterinei.

Ca un fiu și frate recunoscător, episcopul Șaguna așeză, în anul 1849, la mormântul lor o cruce de piatră cu această frumoasă inscripție:

mult iubitei sale mame
Anastasia
prea prețuitului său frate
Vreta
și dulciei sale surjori
Ecaterina
ridică monumental acesta
Andreiu Șaguna
episcopul Ardealului
1849.

Dr. I. Lupăș.

Alcoolismul.

Lupta contra alcoolului și Ordinul Bunilor Templieri.

(I. O. G. T.)

(Urmare.)

Că ce influință are alcoolul asupra buneii stări a celui bețiv n'o mai amintesc căci praxa vieții ne servește zilnic exemple vii. Azi găina, mâne porcul apoi vaca jugherul și mai la urmă, casa întră în punga birtașului fără ca să primească bietul român pentru avereiceana sa dată birtașului decât aruncarea din birt, cu piciorul, căci a devenit o lămăe stoarsă, fără nici un preț.

Dar imi vine să afirm, că nu nimicirea averii e lucrul principal. Cel sărac și sănătos încă poate trăi, căci muncind în ziua de azi nu e silit să cerșească la ușa altora. Răul cel mai mare zace în firea alcoolului; de a ataca organismul. Nu mă mărginesc numai la otrăvirea acută alcoolică numită „beție," ci iau în

conziderare schimbarea pathologică produsă de alcool în organism, fiind acesta consumat în doze mai mici și în intervale.

Să vedem schimbările acestea!

Dacă admitem constatarea chemicilor, că alcoolul e otrăvă, ba una dintre cele mai tari otrăvuri, atunci admitem și aceea, că atunci când cineva bea alcool, influința acestuia o simte întâiu în gură, unde are prima stațiune în drumul său distrugător. În gură atacă pelița ce obduce cavetatea gurei și a faringelui, gâtului, carea se transformă, devine băloasă se inflamează, producând mâncărime în gât, apoi tusa și greață dimineața. Tusa și greața sunt tristește vestitoare a otrăvirii alcoolice, a mistuirii neregulate. Dar cine le ia în seamă? Sunt atribuite răcelii, sau unor mâncări, pe cari stomahul dejă nu le mai primește și nici decât alcoolului, deși mistuirea devine tot mai grea stomahul tot mai slab prin consumarea vinului ficatul se dilatează se umflă, iar în urma rachiului se sbărcește. Tot astfel schimbări observăm mai târziu și în rărunchi.

Dacă ne mai aducem aminte de povestea lui Menenius Agrippa, când membrele corpului s'au conjurat contra stomahului, că vezi Doamne stomahul nu lucră, deci nici să nu mănânce, nu i-au mai dat de mâncare. Urmarea a fost, că s'a ruinat tot corpul. Zic dacă ne mai aducem aminte de povestea această ușor vom înțelege, că stomahul ruinat de alcool aduce cu sine slăbirea, ruina corpului întreg. Cu nemistuirea regulată e împreunat catarul de intestine, ce e unul dintre cele mai periculoase boale! Nu voesc, să vă plictisesc cu înșirarea diferitelor boale provenite din alcoolizarea, fie cât de moderată a corpului; țin numai, să constat, că boalele acestea sunt cu atât mai grave cu cât se strică și circulațiunea sângelui dimpreună cu centrul, cu inima, ca regulatorul ei. În urma influinței diferitelor soiuri de alcool inima se dilatează ori se îngreșă, palpitează neregulat, în urma acesteia și respirațiunea e grea, omul se înecă.

Schimbări patologice sufăr și organele sexuale. Urmările triste ale schimbărilor acestora se văd eclatant în descendenți. Copiii strigă după resplată la ceriuri pentru păcatele părinților. Ca să vă ilustrez influința alcoolului asupra descendenților, permiteți-mi, să prezint o statistică despre descendenții a lor 215 familii bețive, cari sufereau de alcoolizare cronică. Dintre 814 descendenți ai familiilor acestora 37 s'au născut fără vreme, 16 s'au născut morți; 121 au perit în sgărçiri, 33 au rămas nedevolțati și 55 au fost tuberculotici; dintre cei 640, cari au rămas în viață, 137 în copilărie au avut sgărçiri. 197 au fost alcoolisti; 322 au fost idioti; 62 moralicește s'au prăpădit, 131 au rămas epileptici (cu frăs) sau isterici, iar 145 nebuni. Tristă e icoana aceasta, dar mai trist e adevărul! Ne mai restează ilustrarea influinței alcoolului asupra sistemului nervos. Sistemul nervos suferă mai mult din partea alcoolului. Influența alcoolului asupra sistemului nervos se începe cu tremurarea mânilor și se termină cu casa de nebuni. Prin câte faze a boalelor de nervi nu trece alcoolistul în drumul ce duce spre casa de nebuni!!

Vă rog să ascultați, ce zice în statistica sa profesorul medic Sichel dela institutul de alienați din Frankfurt, carele din contingentul acestui institut a cercetat pe 308 inși — cari toți au fost copii născuți din părinți alcoolisti. Iată rezultatul în procente a cercetării lui. Dintre cei 303 inși 39.9% au fost bolnavi de alcoolism cronic, 16.4% au suferit de slăbire mentală în-născută, au rămas idioti, 14.3% au avut demenția

praecos, 15-20% au fost epileptici, 7-5% isterici, 4-0% paralitici, 1-6% au nebunit la bătrânețe; 6-5% au avut alte morburii de creeri și nervi, iar 17-2% au suferit în psihosă și alcoolism. (N. M.) (Va urmă).

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. română din **Margine** — protopresbiteratul Orăzii mari — să scrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în org. of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1., Dela 85 Nr. de case câte 2 cor. = 170 cor., 2, Darea de 5% -te 151 cor. 50 fil., 3., Pământ arător 16 jug. cu dreptul de pășunat 256 cor., 4. Dela 85 Nr. de case câte 1 măsură bucate ori în bani câte 2 cor. 50 fil. 212 cor. 50 fil., 5., Zile de lucru cu plugul ori carul 120 cor., iar cu mâinile 50 cor., 6. Venitele cantoralii 50 cor. 7. Lemne 12 metri, din care va încălzi și sala de învățământ 36 cor. 8. Cvarțir corespunzător cu grădina de legumi.

Pentru dotațiunea aceasta învățătorul e obligat a prevedea cantoratul în și afară de biserică, a instrui școlarii în cântările și ceremoniile bisericești.

Darea după pământ o va solvi învățătorul ales.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate comitetului par. din Margine sunt a se înainta subsemnatului în Oradea-mare în termenul de concurență, având a se prezenta în vre-o. duminică ori sârbătoare în sf. biserică din comuna amintită, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Toma Pacala* prot. inspect. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc cu clasele superioare din comuna **Semlac**, ppiatul Arăduului, devenit vacant prin pensionarea învățătorului Grigorie Roșu, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școală“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1., Salar fundamental în bani gata 1000 coroane 2., Locuință liberă cu 2 chilii, bucătărie, cămară, grajd și grădina de legume 400 st. □ afară de curtea școalei. 3., Scripturistica 12 cor. 4., Dela înmormântări, unde va fi poștit 1 cor. 5., Dela părăstase precum și dela cununii 80 fil.

Cvinvenalele s'au cerut dela Stat, iar în caz, de ni s-ar refuza din partea înaltului ministru de culte, le va da comuna bisericească.

De curățitul școalei se va îngriji comuna bisericească.

În strana dreaptă are să îndeplinească serviciul cantoral fără altă remunerație.

Preferiți vor fi cei indeletniciți la instruirea și conducerea corului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiti ca recoursele lor ajustate conform Regulamentului școlar și adresate comitetului parohial din Semlac, să le subștearnă în termenul concursual oficiului protopresbiteral din Arad, iar dâșii să se prezinte — pe lângă stricta observare a dispozițiunilor Regulamentare — în sfta biserică din Semlac pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Semlac din Ședința comitetului parohial ținută la 31 octomvrie v. 1910.

Teodor Suciu
preș. comit. par.

Emanuil Socodoran
not. comit. par.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* protopresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru întregirea definitivă a postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. rom. cu clasele III—VI din **Alioș tractul Lipovei**, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. una mie coroane. 2. Pentru conferință 15 coroane. 3. Pentru scripturistica 10 coroane. 4. Cvarțir în edificiul școalei care constă din: 2 chilii, cuină, cămară și supraedificatele din curtea școalei, Grădina și podrumul școalei le va folosi în părți egale cu celalalt coleg al său. 5. Cvinvenalele se vor cere dela stat. Relut de lemne comuna nu dă pentru învățător, de văruierea și curățirea locuinței învățătorului va îngriji alesul. Pentru încălzitul și curățirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească. Învățătorul ales va fi îndatorat să conducă strana dreaptă, fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt poștiti ca recoursele ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial din Alioș se le înainteze în termenul fixat la oficiul protopopesic gr. ort. din Lipova (Lippa) având a se prezenta în careva duminică ori sârbătoare în s. biserică din Alioș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. protop. insp. de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci din **Iermata**, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școală“.

Emolumentele sunt: 1. în bani 600 cor. 2., cvarțir corespunzător, cu supraedificatele necesare și cu 1/2 jugh. grădina de legumi, — împreună și dreptul de pășunat după trei capete de vite, în lipsa cărora despăgubire anuală de 25—30 cor. 3., pentru conferințe 12 cor. 4., scripturistica 10 cor. 5., venite cantorale: dela mort de unde va fi poștit 1 cor., cu liturgie 2 cor., dela cununii 40 fil., 6., dela comuna politică pentru supravegherea școalei de pomi 60 cor.

Pentru întregirea salarului și a cvinvenalelor, conform articolului de lege XXVII din 1907, actele sunt înaintate la Înaltul Guvern.

Cu privire la cvarțir să notează, ca jumătate din podul edificiului școl., îl folosește parohia, pentru fondul de bucate bisericesc.

Alesul va fi obligat, pe lângă școala de toate zilele a ține și școală de repetiție, a prevedea cantoratul în și afară de biserică, a instrui elevii cotidiani și de repetiție, în cântările și ceremoniile bisericești.

Cel-cel va dovedi că e capace de a instrui și conduce cor pe 4 voci, la candidare și alegere va fi preferit, ear pentru instituarea și conducerea corului, la timpul său va primi o remunerațiune specială conform invoielei ulterioare dintre comitetul par. și respectivul învățător.

Reflectanții sunt poștiti ca recoursele ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului par. din Iermata, să le înainteze în termenul fixat la oficiul ppesc gr. ort. din Borosineu (Borosjenő Arad m.) având a să prezenta în careva duminică ori sârbătoare în s. biserică din Iermata, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comit. par. ținută la 17/30 octomvrie 1910.

Ioan Moga
paroh, preș. com. par.

Mitru Hanciuta
not. adhoc.

În conțelegere cu *Ioan Georgia* ppresbiter insp. școl.

—□—

3—3